

Araştırma Makalesi

Çalışanlardaki Bilişim Sistemleri Okuryazarlığının Belirsizliğe Tahammülsüzlük Etkisine Yönelik Ampirik Bir Araştırma

An Empirical Research on the Effect of Information Systems Literacy on Employees' Intolerance to Uncertainty

Polathan KÜSBECİ Dr. Öğr. Üyesi, Kapadokya Üniversitesi İktisadi, İdari ve Sosyal Bilimler Fakültesi Yönetim Bilişim Sistemleri Bölümü scholar@polathan.com https://orcid.org/0000-0002-4858-3853	Suzan URGAN Dr. Öğr. Üyesi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Bafra İşletme Fakültesi suzan.urgan@omu.edu.tr https://orcid.org/0000-0002-9280-4174
---	--

Makale Geliş Tarihi	Makale Kabul Tarihi
12.05.2022	22.08.2022

Öz

Bu çalışmanın amacı bilişim sistemleri okuryazarlık düzeyinin statü, cinsiyet, eğitim ve gelir durumuna göre farklılaşp farklılaşmadığını ve bilişim sistemleri okuryazarlık düzeyinin belirsizliğe tahammülsüzlüğü etkileyip etkilemediğini ortaya çıkarmaktır. Dijital teknolojilerin ortaya çıkmasıyla birlikte, bilişim okuryazarlığı büyük ölçüde önem kazanmaktadır. Günümüzde tüm işletmeler bilişim teknolojilerinin tüm bileşenlerini içeren otomasyon sürecine girmiştir. Bu nedenle bilişim sistemleri okuryazarlığı ve bilgi teknolojisi becerileri günümüzün bilgi toplumunda giderek daha önemli hale gelmektedir. Kuruluşların değişiklikleri algılaması ve dolayısıyla belirsizliklerle başa çıkmak için uyarlanabilir stratejiler formüle edebilmesi için bilgi teknolojilerini kullanabilmesi önemlidir. Bilgi yoğun bir süreç olduğundan, çevre tarama faaliyetlerinin etkin ve verimli bir şekilde yürütülebilmesi için bilişim sistemleri okuryazarlığı becerileri gerekmektedir. Bilgi teknolojisi ve telekomünikasyonun gelişimi, bilgiye erişilmesinde, işlenebilmesinde ve dağıtılmasında önemli biçimde kolaylık sağlamaktadır. Bilişim sistemleri okuryazarlığı, bir kişinin bilgiyi bulması, alması, analiz etmesi ve kullanması için gerekli olan bir dizi beceridir. Günümüzde hızla değişen dünya ve yaşam koşullarının etkisiyle birlikte, belirsizliğe tahammülü olmayan bireyler tarafından gelecekteki birçok olay tahmin edilemez olarak kabul edilmektedir. Belirsizliğe tahammülsüzlük, bir bireyin gerçekleşme olasılığına bakılmaksızın, olumsuz bir olayın meydana gelme olasılığını kabul edilemez olarak düşünme eğilimidir. Gelecekteki olaylarla ilgili belirsizlik kişiyi endişeye, kaygıya, hatta faaliyet görememe noktasına sürükleyebilmektedir. Bu çerçevede araştırma kapsamında 402 mavi ve beyaz yakalı çalışandan anket tekniği kullanılarak veri toplanmıştır. Araştırmada elde edilen veriler SPSS 21 paket programı ile analiz edilmiştir. Analiz ile katılımcıların bilişim sistemleri okuryazarlık düzeylerinin statü, eğitim ve gelir durumuna göre farklılaştığı, cinsiyet durumuna göre farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmada ayrıca bilişim sistemleri okuryazarlık düzeyinin belirsizliğe tahammülsüzlük düzeyini etkilediği sonucu ortaya çıkarılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Bilişim Sistemleri Okuryazarlığı, Belirsizliğe Tahammülsüzlük, Mavi ve Beyaz Yakalı Çalışanlar

Önerilen Atıf /Suggested Citation

Küsbeci, P., Urgan, S., 2022 Çalışanlardaki Bilişim Sistemleri Okuryazarlığının Belirsizliğe Tahammülsüzlük Etkisine Yönelik Ampirik Bir Araştırma, *Üçüncü Sektör Sosyal Ekonomi Dergisi*, 57(3), 1875-1889.

Abstract

The objective of this study is to reveal whether the information systems literacy level differs according to status, gender, education and income status and whether the information systems literacy level affects the intolerance to uncertainty. With the emergence of digital technologies, information literacy is gaining great importance. Today, all businesses have entered the automation process, which includes all components of information technologies. Therefore, information systems literacy and information technology skills are becoming more and more important in today's information society. It is important for organizations to be able to use information technologies to perceive changes and therefore formulate adaptive strategies to deal with uncertainties. Since it is an information-intensive process, information systems literacy skills are required in order to carry out environmental scanning activities effectively and efficiently. The development of information technology and telecommunications has significantly facilitated the access to information and processing and distribution of it. Information systems literacy is a set of skills necessary for a person to find, retrieve, analyze and use information. Today, with the effect of rapidly changing world and living conditions, many future events are accepted as unpredictable by individuals who do not tolerate to uncertainty. Intolerance to uncertainty is an individual's tendency to consider the probability of a negative event occurring as unacceptable, regardless of the probability of its occurring. Uncertainty about future events can lead a person to worry, feel anxiety, or even act to the point of inability. In this context, data were collected from 402 blue- and white-collar employees using the survey technique. The data obtained in the research were analyzed through the SPSS 21 package program. With the analysis done, it was concluded that the information systems literacy levels of the participants differed according to status, education and income status, but did not differ according to gender. The study also revealed that the level of information systems literacy affects the level of intolerance to uncertainty.

Keywords: Information Systems Literacy, Intolerance to Uncertainty, Blue and White Collar Employees

1. Giriş

İnsan var olduğu günden bugüne kadar yaşamış olduğu çevreyi kontrol etmek için çalışmıştır. Böylelikle kendine güvenli bir ortam oluşturmak istemiştir. Bu güvende olma isteği işletmeler için de geçerli bir unsurdur. Birey işletme içindeki tüm süreçlere hâkim olmaya çalışarak, güven hissederek belirsizlikleri ortadan kaldırmaya çalışmaktadır. Güven hissi ile yapılan faaliyetlerin bireysel ve örgütsel çıktıları da olumlu olmaktadır. Günümüzün hızla değişen teknolojileri bireyi bu konuyla ilgili sürekli zorlamaktadır. Yenilenen sistemler çalışanları sürekli tetiklemekte, sürekli bir öğrenme zorunluluğu içinde tutmaktadır.

Öğrenme çerçevesinde ele alınan günümüz teknolojileri yapay zekâ gibi yazılım-makine ilişkisine dönüşmektedir. Bununla beraber bilgisayar ve bilgi sistemleri okuryazarlığından bilişim sistemleri okuryazarlığına evrilen bir süreç kendiliğinden oluşmaktadır. Bilişim sistemleri okuryazarlığı, herhangi bir platform fark etmeksizin gerekli sistemleri kullanabilme kapasitesiyle ilişkili bir kavramdır (Sebetçi, 2019, s. 2692). Dolayısıyla bu kavram, karşılaşılan bir sorunu çözebilmek için birçok kaynaktan faydalanarak bilişim araçlarını aktif bir şekilde kullanabilme yeteneğine karşılık gelmektedir (Kozikoğlu ve Onur, 2019, s. 493).

Lovecraft (1927)'e göre insanlığın en eski ve en güçlü korku türü belirsizlik korkusudur. Bilinmeyene karşı duyulan bu belirsizlik korkusu çok temel bir insan korkusudur. Belirsizliğe karşı duyulan tahammülsüzlük de depresyon, endişe ve kaygı hassasiyeti ile ilişkili bir kavramdır. Belirsiz sonuçları olan durumlara girmek ve yüksek düzeyde kaygıya maruz kalma anlamına gelmektedir (Carleton, Gosselin ve Asmundson, 2010, s. 396).

Bilişim sistemlerinin çalışma koşulları üzerinde olumlu ve olumsuz etkileri bulunmaktadır (Kalay, Şimşek ve Oğrak, 2009, s. 19). Teknoloji ile birey arasında kurulan ilişki potansiyel riskler ve avantajları beraberinde getirmektedir (Urgan, 2021, s. 102). Bir organizasyon içinde bilişim sistemlerine hâkim olan bireylerin gelecek ile ilgili bir korkuya sahip olmayacakları ifade edilebilir. Bu bireylerin belirsizlik altında çalışabilme kapasitelerinden dolayı daha verimli olacakları beklenen bir sonuçtur.

Yukarıdaki açıklamalardan hareketle bu çalışmada çalışanların bilişim sistemleri okuryazarlık düzeyleri ile demografik verilerinden statüleri, cinsiyetleri, eğitim ve gelir düzeyleri arasında bir farklılık var mıdır? Bilişim sistemleri okuryazarlığının belirsizliğe tahammülsüzlük üzerinde bir etkisi var mıdır? Gibi sorulara cevap aranacaktır. Bilişim sistemleri okuryazarlığı ile belirsizliğe tahammülsüzlük kavramlarını birlikte ele alan bir çalışmanın olmayışı nedeniyle literatüre katkı

sağlayacağı öngörülmektedir. Bu çerçevede araştırma, giriş, literatür tarama, yöntem, bulgular ve sonuç olmak üzere beş bölümden oluşmaktadır.

2. Bilişim Sistemleri Okur-Yazarlığı

Günümüzde bilgi ve teknolojiadaki hızlı değişimle birlikte farklılaşan toplumunda bireylerin özellikleri değişim göstermekte olup fiziksel güç yerini bilgi ve beceriye bırakmaktadır. Günümüzde bilişim sistemleri okuryazarlığı kavramının çeşitli tanımları bulunmaktadır. Bilişim okuryazarlığı bilişim sistemleri okuryazarlığı kavramı ile aynı anlamda kullanılmakta olup bilgi ve becerilerin sürekli güncellenmesi ve bilgi akışının takip edilmesi yeteneği bilişim sistemleri okuryazarlığı kavramı olarak ortaya çıkmaktadır. Amerikan Bilgi Endüstrisi Derneği başkanı Paul Zurkowski (1974) bu kavramı ilk kullanan kişi olup yayınladığı bir raporda bilişim okuryazarlığını, işlerinde çeşitli bilgi kaynaklarını kullanmayı bilen ve karşılaştıkları sorunları çözmek için birden fazla kaynaktan yararlanabilen ve bilişim araçlarını etkin kullanabilen kişiler şeklinde ifade etmektedir. Bilişim okuryazarlığının kazanılabilmesi için bilgiye olan ihtiyacın farkında olunması ve o bilgiye ulaşip onu kullanılması gerekmektedir. Bu durumda bilişim okuryazarlığına sahip bireylerin özellikleri, bilgi ihtiyaçlarını tanımlama, bilgiye ulaşma yollarını bilme, bilgiyi etkin kullanma, teknolojik olanaklardan yararlanma ve yaşam boyu öğrenme alışkanlıklarına sahip olma olarak sıralanabilmektedir (Kozikoglu ve Onur, 2019, s. 493). Bilişim okuryazarlığı medya okuryazarlığı, internet okuryazarlığı, bilgisayar ve dijital okuryazarlık kavramlarıyla örtüşmektedir. Bilişim okuryazarlığı, bilginin keşfinden üretilmesine ve değer verilerek anlaşılmasına ve yeni bilginin oluşturulması sürecine kadar bilginin kullanımını kapsayan entegre yetenekler seti olarak ifade edilmektedir (Dreisiebner, 2019, s. 173-174). Bugün içerisinde bulunan 21. yüzyılda karşılaşılan her türlü gelişmenin odak noktasında dijital dönüşüm yer almaktadır (Atar, 2020, s. 1644). Bu dönüşüm çerçevesinde tüm sistemler etkilenmektedir (Küsbeci, 2021, s. 62).

Geçmişte okuryazarlık ne kadar önemli ise günümüzde de teknolojinin gelişmesi ile birlikte bilişim okuryazarlığının önemi ortaya çıkmaktadır. Bilişim okuryazarlığı, bireylerin gündelik yaşamlarında ve iş yaşamlarında kullanılması birçok avantajı beraberinde getirmektedir. Unutulmamalıdır ki, bilişim okuryazarlığı teknolojinin kullanımı açısından asgari becerileri barındırması gerekmektedir. Bu nedenle asgari açıdan teknolojiye hâkim olabilmek bilişim okuryazarlığı açısından gerekli bir durum teşkil etmektedir (Akbiyık, Taşkın ve Çapraz, 2016, s. 87). Enformasyonun etkin biçimde kullanılarak erişimin sağlanabilmesi ve organize edilerek değerlendirilmesi açısından teknolojinin entegre olacak biçimde kullanılması bilişim okuryazarlık açısından önemlidir. Ayrıca bir sorunu veya konuyu açıklamak için bilgiyi bulma, ayırt etme, değerlendirme ve kullanma yeteneği olarak da tanımlanabilir. En temel düzeyde, bilişim okuryazarlığı bilgi arama ve bilgi paylaşımı, bilgi doğrulama davranışlarının belirlenmesinde etkili olabilmektedir (Khan ve Idris, 2019, s. 1199-1200).

Bilişim okuryazarlığı, teknolojinin hızla gelişmesi ve dolayısıyla elektronik bilgi kaynaklarındaki ilerleme nedeniyle vazgeçilmez bir beceridir. Elektronik bilgi kaynaklarının kullanımı artmaya devam ederken, bireylerin gerekli bilgi okuryazarlığı becerilerini geliştirmeleri beklenmektedir. Hızla büyüyen bilgi toplumunda bilişim okuryazarlığı becerileri en önemli becerilerden biri haline gelmektedir. Bilişim okuryazarlığı, bilgisayar okuryazarlığından çok daha fazlasıdır, ancak temel bilgisayar becerilerine sahip olmak bilişim okuryazarlığı becerilerinin bir yönüdür (Israel ve Nsibirwa, 2018, s. 2-3). Bilişim okuryazarlığı donanım (hardware) ve yazılım (software) teknolojilerine kadar geniş bir yelpazeyi içermekte olup bu teknolojilerin etkin ve verimli kullanım yeteneği olarak belirtilmektedir. Bu bilgiler ışığında bilişim okuryazarı ise; günlük ve iş yaşamda enformasyon kaynaklarını kendi yararına nasıl etkin bir biçimde kullanabileceğini bilen birey olarak ifade edilmektedir (Değerli, 2013, s. 64-65).

Bilişim sistemleri okuryazarlığı ile yapılan çalışmalar değerlendirildiğinde kavramla yakından ilişkili olan kavramlar ele alınmaktadır. Bu bağlamda; bilişim teknolojileri okuryazarlığı (Çöklü ve Güngör, 2021), dijital okuryazarlık (Kul, 2020; Karabacak ve Sezgin, 2019; Tang ve Chaw, 2016; Fraillan, 2019), teknoloji okuryazarlığı (Aydın ve Silik, 2021), bilişim teknolojileri okuryazarlığı (Ezziane, 2007) ve bilişim okuryazarlığı (Fraillan, 2019) çalışmaları bulunmaktadır.

2.1. Belirsizliğe Tahammülsüzlük

Bir olayın, davranışın ve durumun sonucunun kestirilememesi ya da geleceğin öngörülememesi belirsizlik olarak tanımlanmaktadır. Belirsizliğe tahammülsüzlük, bilişsel ve duygusal eğilim olup gelecekteki veya belirsiz durumlara tahmin edilmeyen olaylara olumsuz tepki verme olarak belirtilmektedir. Birey tarafından bilinmezlik ve belirsizlik artış gösterdiği zaman kişinin kaygı düzeyinde de artış yaşanmaktadır. Bu yaşanan kaygı durumunda bazı bireyler bu durumun üstesinden gelebilirken; bazıları ise bu durum karşısında baş edememektedir. Belirsizliğe tahammülsüzlük bireyin yaşam kalitesini de negatif yönde etkilemektedir (Güdük, Güdük ve Vural, 2021, s. 141). Belirsizliğe tahammülsüzlük (intolerance of uncertainty), yüksek tehdit algısı ve hatalı değerlendirmelerin eşlik ettiği önyargılardan oluşan duygusal, bilişsel ve davranışsal tepki olarak belirtilmektedir (Uzun, Gönültaş ve Akın, 2020, s. 193). Belirsizlik, geleceğin net olmaması durumudur. Bir bireyin bir durum karşısında yeterli bilgiden yoksun olması durumuyla beraber ortaya çıkmakta olan gelecekteki olumsuz olayların potansiyel oluşumunu kabul edilemez olarak görmesi durumu belirsizliğe tahammülsüzlük olarak ifade edilmektedir (Kasapoğlu, 2020, s. 602).

Belirsizlik, her zaman günlük yaşamın mevcut bir özelliği olup, bazı belirsiz durumlar ise bireyler tarafında can sıkıcı olabilmektedir. Belirsizliğin ne ölçüde sıkıntı verici olup olmadığı bireyler arasında farklılık gösterebilmektedir. Dolayısıyla belirsizliğe tahammülsüzlük, belirsizlikle ilgili olumsuz inançları yansıtan bir özellik olarak karşımıza çıkmaktadır (Tanovic, Gee ve Joorman, 2018, s. 87-89). Belirsizliğe tahammülsüzlük, bireylerin yaşamlarını önemli derece etkileyecek biçimde verecekleri kararları beklerken yaşamakta oldukları bilişsel, duygusal ve davranışsal olarak olumsuz tepkiler vermeye yatkın oldukları dönem olmaktadır (Ersoy ve Kocaman, 2021, s. 228).

Belirsizliğe tahammülsüzlük seviyesi yüksek olan bireyler gerçekleşme ihtimaline bakmaksızın belirsiz durumları kabul edilemez olarak görmekle beraber stres verici ve keyif kaçırıcı olarak görebilmekte ya da belirsiz durumlarda kenetlenme davranışı sergileyebilmektedir. Daha önce de belirtildiği gibi bu durumda olan bireylerin belirsizliğe tahammülsüzlük seviyesi düşük olanlara nazaran stres ve kaygı durumlarından daha çok etkilenmektedir (Yöyen ve Şan, 2021, s. 2). Belirsiz durumu yaşayan bireyler kaygı, endişe, korku gibi duygular yaşayabilmekte olup bu yaşanan durum bireyi olumsuz bir biçimde etkileyebilmektedir. Stres ve gerginlik bireylerin belirsizliğe tahammülsüzlüğü ile ortaya çıkmakta olup, birey bu belirsizlik durumunu tehdit olarak algılayabilmektedir. Belirsizliğe tahammülsüzlük düzeyi düşük olan bireyler ise, belirsiz durumu daha az rahatsızlık verici olarak değerlendirmektedir. Bu bilişsel bakış açısı bireylerin yaşamlarında kaygıların yaşanabilmesine neden olmaktadır (Bayram, Özkamalı ve Çiftçi, 2021, s. 99).

Belirsizliğe tahammülsüzlük kavramı ile ilişkili çalışmalar değerlendirildiğinde; mutluluk (Sarıçam, 2014), bilişsel esneklik (Bayram ve ark., 2021), psikolojik iyi oluş (Geçgin ve Sahranç, 2017; Arslan, Yılık, Bakalım, Uyar ve Sağlıklı, 2021). Kişilik özellikleri ve başa çıkma stratejileri (Bongelli, Canestrari, Fermani, Muzi, Riccioni, Bertolazzi ve Burro, 2021), Covid 19 pandemisi ile ilişkili olarak çalışanlar (Rasyida, Rahayu ve Aprodita, 2022) ve aşırı bilgi yüklemesi (Baerg ve Bruchmann, 2022) çalışmaları sayılabilmektedir.

Bilişim sistemleri okuryazarlığı ve belirsizliğe tahammülsüzlük ilişkisini birebir içeren bir çalışmaya rastlanmamakla beraber, kavramların birbiriyle ilişkisi bağlamında; eğitim teknolojileri kullanımı ile kaygı düzeyi ölçümü (Cabı ve Yalçınalp, 2015), bilgisayar kaygısı (Chua, Chen, Wong, 1999), teknoloji kabulü ve bilgisayar kaygısı (Shaha, Hassana ve Embia, 2012) ve teknoloji kullanma kaygısı (Dönmez-Turan ve Kır, 2019) çalışmaları literatürde yer almaktadır.

3. Yöntem

Araştırmanın yöntem kısmında hipotezler, model, evren ve örneklem, veri toplama araçları ve ölçeklere ilişkin açıklamalar yer almaktadır.

3.1. Araştırmanın Hipotezleri ve Modeli

Araştırma literatürü çerçevesinde yapılan çalışmaların örüntüsü ile oluşturulan hipotezler aşağıda verilmektedir:

H1: Çalışanların bilişim sistemleri okuryazarlık düzeyleri ile statüleri arasında anlamlı bir farklılık vardır.

H2:Çalışanların bilişim sistemleri okuryazarlık düzeyleri ile cinsiyetleri arasında anlamlı bir farklılık vardır.

H3:Çalışanların bilişim sistemleri okuryazarlık düzeyleri ile eğitim düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık vardır.

H4:Çalışanların bilişim sistemleri okuryazarlık düzeyleri ile gelir düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık vardır.

H5:Çalışanların bilişim sistemleri okuryazarlığı belirsizliğe tahammülsüzlüğü negatif etkiler.

Araştırmanın modeli ilişkisel tarama modelidir ve araştırmada bilişim sistemleri okuryazarlığı (bağımsız değişken) ve belirsizliğe tahammülsüzlük (bağımlı değişken) olarak iki farklı değişken kullanılmıştır. Çalışmada bilişim sistemleri okur-yazarlık düzeylerinin statü, cinsiyet, eğitim durumu ve gelir durumuna göre farklılaşıp farklılaşmadığı ve bilişim sistemleri okur yazarlığının belirsizliğe tahammülsüzlüğe etkisi araştırılmıştır.

3.2. Araştırmada Amaç, Evren ve Örneklem

Araştırmada amaç bilişim sistemleri okuryazarlığının belirsizliğe tahammülsüzlüğe etkisini ortaya koyabilmektir. Bu etki araştırılırken bilişim sistemleri okuryazarlığı statüye, eğitim durumu ve gelir durumuna göre farklılaşmakta mıdır? Farklılaşma var ise sonucu istatistiksel olarak anlamlı mıdır? soruları cevaplandırılacaktır.

Araştırmanın evrenini Türkiye genelinde mavi ve beyaz yakalı çalışanlar oluşturmaktadır. Basit tesadüfi örnekleme yolu kullanılarak internet aracılığıyla toplanan örneklem sayısı 402’dir. Bu örneklem sayısı 0,95 güvenirlik düzeyinde, 0,05 örnekleme hatası için evreni temsil edecek büyüklüktedir (Gülbüz ve Şahin, 2014, s. 132).

3.3. Ölçekler

Araştırmada mavi ve beyaz yakalı çalışanların bilişim sistemleri okuryazarlık düzeylerini ve belirsizliğe tahammülsüzlük düzeylerini belirlemek için geçerlilik ve güvenirlikleri test edilmiş ölçüm araçları seçilmiştir.

Araştırmada kullanılan ölçek 3 bölüme ayrılmaktadır. Birinci bölümde katılımcıların demografik verileri ile ilgili sorular bulunmaktadır.

Anket formunun ikinci bölümünde kullanılan ölçek 2019 yılında Sebetci tarafından geliştirilmiş 8 madde ve tek boyutlu bilişim sistemleri okuryazarlığı ölçeğidir. 5’li Likert tipli ölçeğin güvenirliği yazar tarafından 0,87 olarak hesaplanmıştır.

Çalışmada kullanılan anket formunun üçüncü bölümünü Carleton, Norton ve Asmundson (2007) tarafından geliştirilen Türkçe geçerlik ve güvenirlik çalışması Sarıçam, Erguvan, Akın ve Akça tarafından (2014) yapılmış olan belirsizliğe tahammülsüzlük ölçeği oluşturmaktadır. 12 madde ve 2 alt boyuttan oluşan ölçeğin ilk 7 maddesi “ileriye yönelik kaygı” ve ikinci 5 maddesi “engelleyici kaygı” boyutunu içermektedir. 5’li Likert tipli ölçeğin 1. sorusu ters kodludur. Sarıçam ve arkadaşları (2014) tarafından ileriye yönelik kaygı boyutunun güvenirliliği 0,84 ve engelleyici kaygı boyutunun güvenirliliği 0,77 olarak tespit edilmiştir.

Araştırmanın veri analizinde kullanılan ölçeklerin güvenirliğini tespit etmek için Cronbach’s alpha değerlerine bakılmıştır. Bu değerler Tablo 1’de yer almaktadır.

Tablo 1. Ölçeklerin Cronbach’s Alpha Katsayıları

Ölçekler	Cronbach’s Alpha Katsayıları
Bilişim Sistemleri Okuryazarlığı	0,929
Belirsizliğe Tahammülsüzlük	0,864

Çalışmada kullanılan ölçeklerin güvenirliğinin yüksek düzeyde olduğu görülmektedir (Kayış, 2010: 405).

3.4. Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırma için Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Etik Kurulu'nun 24.09.2021/771 tarih ve karar sayısı ile etik kurulu izni alınmıştır. Çalışmanın verileri 01/10/2021-31/03/2022 tarihlerinde anket yöntemi kullanılarak internet aracılığıyla elde edilmiştir. Elde edilen veriler SPSS paket programının 21. versiyonu ile analize tabi tutulmuştur. Önce kullanılacak analiz yöntemlerinin belirlenebilmesi için tüm veri setinin analiz öncesi normal dağılıp dağılmadığının testi yapılmıştır. Verilerin normal dağılıp dağılmadığını test etmek için yapılan normallik analizinde, bilişim sistemleri okuryazarlık ölçeğinin çarpıklık değeri (-0,902), basıklık değeri (0,478), belirsizliğe tahammülsüzlük ölçeğinin çarpıklık değeri (0,05), basıklık değeri (-0,305) olarak belirlenmiştir. Sonuçların -1 ve +1 arasında yer alması verilerin normal dağıldığını göstermektedir (Ak, 2010, s. 73). Çalışmanın ikinci bölümünde çalışmaya katılanların bilişim sistemleri okuryazarlıklarının eğitime ve gelir durumuna göre farklılaşıp farklılaşmadığının analizi için parametrik testler (t testi ve ANOVA) kullanılmıştır. Katılımcıların bilişim sistemleri okuryazarlık düzeylerinin belirsizliğe tahammül düzeylerine etkisi regresyon analizi ile yorumlanmıştır.

4. Bulgular

Araştırmanın bu bölümünde demografik bulgular ve hipotez testleri yer almaktadır.

4.1. Demografik Bulgular

Araştırma örneklemine ait katılımcıların demografik bulguları Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2. Katılımcıların Demografik Özellikleri

Değişkenler		Sıklık	%
Cinsiyet	Kadın	194	48,3
	Erkek	208	51,7
Yaş	18-25	63	15,7
	26-35	131	32,6
	36-45	120	29,9
	46-55	49	12,2
	56 ve üzeri	39	9,7
Eğitim Düzeyi	İlk-Orta Okul	26	6,5
	Lise	57	14,2
	Önlisans	74	18,4
	Lisans	144	35,8
	Lisans Üstü	101	25,1
Aylık Gelir	0-2000	-	-
	2001-4000	52	12,9
	4001-6000	158	39,3
	6001-8000	108	26,9
	8001 ve Üstü	84	20,9
Medeni Durum	Evli	233	58
	Bekâr	169	42
Statü	Beyaz Yakalı	275	68,4
	Mavi Yakalı	127	31,6
Toplam		402	100

Tablo 2’ye göre katılımcılardan beyaz yakalı çalışanların sayısının (275, %68,4), mavi yakalı çalışanların sayısından (127, %31,6) yüksek olduğu görülmektedir. Gelir değişkenine göre 4001-6000 TL gelire sahip olanların sayısının (158, %39,3) en yüksek olduğu ve alt gelire sahip (0-2000TL) çalışanın olmadığı dikkati çekmektedir.

4.2. Hipotez Testleri

Araştırmanın bu bölümünde bilişim sistemleri okuryazarlığının statü, cinsiyet, eğitim ve gelir değişkenlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığının tespiti için fark testleri ve bilişim sistemleri okuryazarlığının belirsizliğe tahammülsüzlük ilişkisi için yapılan basit regresyon analizi bulunmaktadır.

4.2.1. Fark Testleri

Araştırmanın bu kısmında katılımcıların statü, cinsiyet, eğitim ve gelir değişkenlerinin bilişim sistemleri okuryazarlık düzeylerine göre farklılaşma durumlarını gösteren tablolar bulunmaktadır. Katılımcıların bilişim sistemleri okuryazarlık düzeylerinin statü durumuna göre farklılaşma düzeylerinin gösterildiği t testi sonuçları Tablo 3’te verilmiştir.

Tablo 3. Katılımcıların Statü Durumu

		N	Ort	Ss	T	P
Bilişim Sistemleri Okuryazarlığı	Beyaz Yakalı	275	4,190	0,732	7,705	0,000
	Mavi Yakalı	127	3,485	1,056		

Araştırma kapsamındaki katılımcıların statülerine göre bilişim sistemleri okuryazarlık düzeylerine ait *Tablo 3’e* göre “bilişim sistemleri okuryazarlığı” ile statü arasında istatistiksel olarak anlamlılık vardır ($t=6,806$; $p < 0,05$). Beyaz yakalı çalışanların bilişim sistemleri okuryazarlık düzeyleri ortalaması ($Ort.=4,19$; $S.S.=0,73$) mavi yakalı çalışanların bilişim sistemleri okuryazarlık düzeyleri ortalamasından ($Ort.=3,485$; $S.S.=1,05$) daha yüksek çıkmıştır. Bu sonuç, beyaz yakalı çalışanların mavi yakalı çalışanlardan daha fazla bilişim sistemleri okuryazarlık düzeyine sahip olduğunu göstermektedir.

Sonuç: “*H1: Çalışanların bilişim sistemleri okuryazarlık düzeyleri ile statüleri arasında anlamlı bir farklılık vardır*” hipotezi kabul edilmiştir.

Katılımcıların bilişim sistemleri okuryazarlık düzeylerinin cinsiyet durumuna göre farklılaşma düzeylerine ilişkin t testi sonuçları Tablo 4’te verilmiştir.

Tablo 4. Katılımcıların Cinsiyet Durumu

		N	Ort	Ss	T	P
Bilişim Sistemleri Okuryazarlığı	Kadın	194	3,996	0,889	0,610	0,542
	Erkek	208	3,941	1,927		

Araştırma kapsamındaki katılımcıların cinsiyetlerine göre bilişim sistemleri okuryazarlık düzeylerinin bulunduğu *Tablo 4’e* göre “bilişim sistemleri okuryazarlığı” ile cinsiyet arasında istatistiksel anlamlılığa rastlanmamıştır ($t=0,610$; $p > 0,05$).

Sonuç: “*H2: Çalışanların bilişim sistemleri okuryazarlık düzeyleri ile cinsiyetleri arasında anlamlı bir farklılık vardır*” hipotezi reddedilmiştir.

Katılımcıların bilişim sistemleri okuryazarlık düzeylerinin eğitim düzeylerine göre farklılaşma durumuna ilişkin ANOVA testi sonuçları Tablo 5’te verilmiştir.

Tablo 5. Katılımcıların Eğitim Durumu

	Eğitim	N	Ort	Ss	F	P	Fark
Bilişim Sistemleri Okuryazarlığı	İlk-ortaokul	26	2,894	1,025	23,966	0,000	1-3
	Lise	57	3,475	0,994			1-4
	Önlisans	74	3,890	0,866			1-5
	Lisans	144	4,104	0,778			2-4
	Lisansüstü	101	4,383	0,658			2-5

Araştırmada katılımcıların eğitim durumlarına göre bilişim sistemleri okuryazarlık düzey durumlarını içeren *Tablo 5'e* göre araştırmaya katılanların bilişim sistemleri okuryazarlık ($F=23,966$; $p=0,000<0,05$) düzeyleri ile eğitim düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık ortaya çıkarılmıştır.

Katılımcıların bilişim sistemleri okuryazarlık düzeyleri ile ilgili oluşan farkın hangi gruptan meydana geldiğinin tespiti için yapılan post-hoc (Tukey) testi sonuçlarına bakıldığında; ilk-ortaokul ile önlisans, lisans ve lisansüstü eğitim alanlar arasında farklılık görülmüştür. Bu sonuca göre ilk-ortaokul eğitimi görenlerin bilişim sistemleri okuryazarlık düzeyleri ($2,894\pm1,025$), lise ($3,475\pm0,994$), önlisans ($3,890\pm0,866$), lisans ($4,104\pm0,778$) ve lisansüstü ($4,383\pm0,658$) eğitim alan katılımcılara göre istatistiksel olarak anlamlı şekilde düşüktür. Lise eğitimi alan katılımcıların bilişim sistemleri okuryazarlık düzeyleri lisans ve lisansüstü eğitim alan katılımcılar arasında anlamlı farklılıklar görülmüştür. Buna göre lise eğitimi alan katılımcıların bilişim sistemleri okuryazarlık düzeyleri ($3,890\pm0,866$), lisans ($4,104\pm0,778$) ve lisansüstü ($4,383\pm0,658$) eğitim alan katılımcılara göre istatistiksel olarak anlamlı şekilde düşüktür.

Sonuç: “*H3: Çalışanların bilişim sistemleri okuryazarlık düzeyleri ile eğitim düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık vardır*” hipotezi kabul edilmiştir.

Katılımcıların bilişim sistemleri okuryazarlık düzeylerinin gelir durumlarına göre farklılaşma durumlarına ilişkin ANOVA testi sonuçları Tablo 6’da verilmiştir.

Tablo 6. Katılımcıların Gelir Durumu

	Gelir	N	Ort	Ss	F	P	Fark
Bilişim Sistemleri Okuryazarlığı	2001-4000	52	3,215	1,090	17,078	0,000	2-3
	4001-6000	158	3,963	0,929			2-4
	6001-8000	108	4,175	0,724			2-5
	8001 ve üstü	84	4,174	0,698			

Araştırmada katılımcıların gelir durumlarına göre bilişim sistemleri okuryazarlık seviyelerini içeren *Tablo 6'ya* göre araştırma katılımcılarının bilişim sistemleri okuryazarlık ($F=17,078$; $p=0,000<0,05$) düzeyleri ile gelirleri arasında anlamlı bir farklılık vardır.

Katılımcıların bilişim sistemleri okuryazarlık düzeyi farkının hangi gruptan kaynaklandığının tespiti için yapılan post-hoc (Tukey) testi sonuçlarına bakıldığında; geliri 2001-4000 TL. olanlar ile 4001-6000 TL., 6001-8000 TL. ve 8000 TL. ve üstü olanlar arasında farklılık görülmüştür. Bu sonuca göre 2001-4000 TL. gelire sahip olanların bilişim sistemleri okuryazarlık düzeyleri ($3,215\pm1,090$), 4001-6000 TL. ($3,963\pm0,929$), 6001-8000 ($4,175\pm0,724$) ve 8001 TL. ve üstü ($4,174\pm0,698$) gelir alan katılımcılara göre istatistiksel olarak anlamlı şekilde düşüktür.

Sonuç: “H4: Çalışanların bilişim sistemleri okuryazarlık düzeyleri ile gelir düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık vardır” hipotezi kabul edilmiştir.

4.2.2. Bilişim Sistemleri Okuryazarlığının Belirsizliğe Tahammülsüzlüğe Etkisi

Çalışanların bilişim sistemleri okuryazarlık düzeylerinin belirsizliğe tahammülsüzlük düzeylerini etkileme durumunun ortaya çıkarılması için basit doğrusal regresyon analizine başvurulmuştur. Elde edilen regresyon analizi sonuçları Tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7. Bilişim Sistemleri Okuryazarlığı ile Belirsizliğe Tahammülsüzlüğe Ait Regresyon Analizi

Model	Standardize Edilmemiş Katsayı		Standardize Katsayı	T	Anlam Düzeyi
	B	Std. Hata	Beta		
Sabit	2,550	0,141		18,045	0,000
Bilişim Sistemleri Okuryazarlığı	0,151	0,035	0,213	4,352	0,000
Bağımlı Değişken: Belirsizliğe Tahammülsüzlük					
F Değeri: 18,940 p: 0,000					
R=0,213 R ² =0,045 Adjusted R ² =0,043					

Yapılan basit doğrusal regresyon analizi sonuçları değerlendirildiğinde, çalışanlarca algılanan bilişim sistemleri okuryazarlığının belirsizliğe tahammülsüzlük üzerindeki etkisi istatistiksel olarak anlamlıdır (F=18,940, p=0,000<05). Düzeltilmiş R² değeri 0,043’tür. Bu sonuca göre belirsizliğe tahammülsüzlük düzeyindeki %0.04’lük varyans bilişim sistemleri okuryazarlığına bağlıdır. Değişkenler arasındaki basit doğrusal ilişkiye ilişkin regresyon denklemi; belirsizliğe tahammülsüzlük=2,250+0,151 şeklinde dir. Dolayısıyla “bilişim sistemleri okuryazarlığı düzeyindeki 1 birimlik artış belirsizliğe tahammülsüzlüğü 0,151 birim artırmaktadır” ifadesi ile yorumlanmaktadır.

Sonuç: “H5: Çalışanların bilişim sistemleri okuryazarlığı belirsizliğe tahammülsüzlüğü negatif etkiler” hipotezi reddedilmiştir.

5. Sonuç ve Tartışma

Bu araştırma bilişim sistemleri okuryazarlığının belirsizliğe tahammülsüzlüğe etkisini ve bilişim sistemleri okuryazarlık düzeylerinin statü, cinsiyet, eğitim ve gelir düzeylerine göre farklılıklarını ortaya çıkarmak amacıyla yapıldı ve araştırma hipotezler oluşturuldu. Yapılan analizlerin ilk değerlendirilmesine göre beyaz yakalı çalışanların bilişim sistemleri okuryazarlık düzeyi (4,190±0,732), mavi yakalılardan (3,485±1,056) daha yüksektir. Cinsiyet durumlarına göre erkek (3,996±0,88) ve kadınlar (3,941±1,92) arasında anlamlı bir fark bulunmadı. Eğitim durumlarına göre bilişim sistemleri okuryazarlık düzeyleri lisansüstü (4,383±0,658), lisans (3,890±0,866), lise (3,475±0,994) ve ilköğretim (2,894±1,05) olarak sıralanmıştır. Buna göre eğitim düzeyi arttıkça bilişim sistemleri okuryazarlık düzeyinin de arttığı tespit edilmiştir. Katılımcılar gelir durumlarına göre ele alındığında; 8001 ve üstü (4,174±0,698) ve 6001-8000 TL (3,963±0,929) gelire sahip olanların 2001-4000 TL (3,215±1,090) gelire sahip olanlara göre daha yüksek bilişim sistemleri okuryazarlığı düzeyine sahip olduğu bulundu.

Araştırmada ikinci değerlendirme bilişim sistemleri okuryazarlığının belirsizliğe tahammülsüzlüğü etkileyip etkilemediği ile ilgiliydi. Yapılan analiz sonucunda bilişim sistemleri okuryazarlık düzeyinin belirsizliğe tahammülsüzlüğü azaltmada rolü olmadığı ortaya çıkarıldı (R²=0,043). Bilişim sistemleri okuryazarlık düzeyindeki 1 birimlik artışın belirsizliğe tahammüle etkisinin 0,15 birim artma yönünde olduğu görülmüştür. Bu sonuçlarla araştırmanın 1., 3. ve 4. hipotezi kabul edilmiştir, 2. ve 5. hipotezi reddedilmiştir.

Bilişim sistemleri okuryazarlığı ile belirsizliğe tahammülsüzlük arasındaki ilişkiyi ele alan çalışma olmadığı için benzer kavramlarla ele alan çalışmalar değerlendirilmektedir. Shaha ve arkadaşları (2012)

yapmış oldukları bir çalışma ile yüksek bilgisayar becerilerine sahip olan çalışanlarda bilgisayar kaygısının yükseldiğini ve bunun sonucunda olumsuz tutum geliştirdiklerini bulmuşlardır. Bilişim sistemleri okuryazarlığının belirsizliğe tahammülsüzlüğü azaltmadığı sonucu ile aynı paydada birleştiği söylenebilmektedir. Bu durumun temel nedeni bilgisayar ve bilişim sistemlerindeki hızlı değişimle, her ne kadar sistemler çok iyi kullanılsa da ona göre performans beklentisini yükseltmesi olarak değerlendirilmiştir. Aynı şekilde Dönmez-Turan ve Kır'ın (2019) yapmış olduğu araştırmada teknolojiye uyum sağlamanın önündeki engel kaygı olarak bulunmuştur. Araştırmacılar ulaşılmış oldukları bu sonucu Dwiwedi, Rana, Chen ve Williams'ın (2011) yapmış olduğu sonuç ile ilişkilendirmişler ve kaygıyı teknolojinin olumsuz bir öncülü olarak değerlendirmişlerdir. Teknolojinin kabulü gerçekleşmiş olsa da kullanımının kolay olmaması öngörüsü ile kaygı oluştuğunu ortaya çıkarmışlardır. Çalışmaları sonucunda algılanan fayda küçük ise kaygı küçük, algılanan fayda orta düzeyde ise kaygı da orta düzey olarak bulgulanmıştır. Bu çalışmalarla paralel sonuçlara ulaşıldığı ifade edilebilmektedir. Teknoloji ve bilişim sistemleri ile ilgili beceri düzeyinin belirsizliğe tahammülsüzlüğü azaltmadığı, araştırmada olduğu gibi düşük bir düzeyde de olsa arttırdığı sonucuna ulaşılmıştır.

Kaynakça

- Ak, B. (2010). Hipotez Testi. Şeref Kalaycı (Ed.), *SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri* (s. 73-82). Ankara: Asil Yayın Dağıtım.
- Akbıyık, A., Taşkın, K., Çapraz, K. (2016). 3rd International Conference of Business Students, Sakarya University, Turkey 13-14 May 2016.
- Arslan, Ü., Yılık, M. M., Bakalım, O., Uyar, B. B. ve Sağlıklı, Z. H. (2021). Relationship Between Intolerance of Uncertainty and Psychological Wellbeing During the COVID-19 Pandemic: The Mediating Role of Mindfulness, *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 50(1), 379-399.
- Atar, A. (2020). Gelenekselden Dijitale Turizm Sektörü, *Türk Turizm Araştırmaları Dergisi*, 4(2), 1640-1654.
- Baerg, L., & Bruchmann, K. (2022). COVID-19 Information Overload: Intolerance of Uncertainty Moderates the Relationship Between Frequency of Internet Searching and Fear of COVID-19. *Acta Psychologica*, 224, 103534.
- Bayram, F., Özkamalı, E. ve Çiftçi, S. (2021). Tercih Sürecindeki Üniversite Adaylarının Belirsizliğe Tahammülsüzlük ve Bilişsel Esneklik Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 20(77), 98-120.
- Bongelli, R., Canestrari, C., Fermani, A., Muzi, M., Riccioni, I., Bertolazzi, A., & Burro, R. (2021). Associations Between Personality Traits, Intolerance of Uncertainty, Coping Strategies, and Stress in Italian Frontline and Non-Frontline HCWs During the COVID-19 Pandemic-A Multi-group path-analysis. In *Healthcare*, 9(8), 1086, Multidisciplinary Digital Publishing Institute.
- Cabı, E. ve Yalçınalp, S. (2013). Öğretmen Adaylarına Yönelik Mesleki Kaygı Ölçeği (MKÖ): Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 44(44), 85-96.
- Carleton, R. N., Gosselin, P., & Asmundson, G. J. G. (2010). The Intolerance of Uncertainty Index: Replication and Extension With an English Sample. *Psychological Assessment*, 22(2), 396-406.
- Carleton, R. N., Norton, M. A. P. J., & Asmundson, G. J. G. (2007). Fearing the Unknown: A Short Version of the Intolerance of Uncertainty Scale. *Journal of Anxiety Disorders*, 21(1), 105–117. <https://doi.org/10.1016/j.janxdis.2006.03.014>.
- Chua, S. L., Chen, D-T., & Wong, A. F. L. (1999). Computer Anxiety And its Correlates: A Meta-Analysis. *Computers in Human Behavior*, 15, 609-623.
- Çöklü, Z. S. ve Güngör, N. (2021). Dijital Enformatik ve Bilişim Teknolojileri Okuryazarlığı Üzerine Ampirik Bir Çalışma, *İletişim Çalışmaları Dergisi*, 20, 53-84.
- Değerli, A. (2013). Bireylerin Biliş İhtiyacı Düzeylerinin Bilişim Okuryazarlığına Etkisi Üzerine Bir Araştırma, *İstanbul Journal of Social Sciences*, 5, 61-73.

- Dönmez-Turan, A., veKır, M. (2019). User Anxiety as an External Variable of Technology Acceptance Model: A Meta-Analytic Study. *Procedia Computer Science*, 158, 715–724.
- Dreisiebner, S. (2019). Content and Instructional Design of MOOCs on Information Literacy: A Comprehensive Analysis of 11 xMOOCs. *Information and Learning Sciences*, 120 (3/4), 173-189.
- Dwivedi, Y. K., Rana, N. P., Chen, H., & Williams, D. M. (2011). “A Meta-Analysis of the Unified Theory of Acceptance and Use of Technology (UTAUT)”. In Governance and Sustainability in Information Systems. Managing the Transfer and Diffusion of IT (pp. 155- 170). Springer Berlin Heidelberg.
- Ersoy, A. F, ve Kocaman, F. (2021). Pandemi Sürecinde Öğrencilerin Uzaktan Eğitime İlişkin Yaşadığı Stres ve Kaygı Durumları: Nitel Bir Çalışma, *Uluslararası Güncel Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 7(1), 224-240.
- Ezziane, Z. (2007). Information Technology Literacy: Implications on Teaching and Learning. *J. Educ. Technol. Soc.*, 10, 175-191.
- Fraillon, J. (2016). Digital Literacy: Myths and Realities. Australian Council for Educational Research Conference, 68-72. <https://core.ac.uk/download/pdf/224949591.pdf>.
- Geçkin, F. M. ve Sahraç, Ü. (2017). Belirsizliğe Tahammülsüzlük ile Psikolojik İyi Oluş Arasındaki İlişki, *Sakarya University Journal of Education*, 7(4), 739 – 756.
- Güdük, Ö., Güdük, Ö. ve Vural, A. (2021). Covid-19 Küresel Salgınında Sağlık Çalışanlarının Belirsizliğe Tahammülsüzlüğünün Değerlendirilmesi, *Hacettepe Sağlık İdaresi Dergisi*, 24(1), 139-150.
- Gürbüz, S. ve Şahin, F. (2014). Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri. Felsefe Yöntem-Analiz, Ankara: Seçkin.
- Israel, O., & Nsibirwa, Z. (2018). Information Literacy Skills in Using Electronic Information Resources. *Library Philosophy and Practice*, 1-17.
- Kalay, F., Şimşek, M. Ş. ve Oğrak, A. (2009). Bilişim Teknolojilerinin İş Stresi Üzerindeki Etkileri: Türk Bankacılık Sektöründe Bir Uygulama, *Akademik Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi (AKAD)*.
- Karabacak, Z. İ. ve Sezgin, A. A. (2019). Türkiye’de Dijital Dönüşüm ve Dijital Okuryazarlık, *Türk İdare Dergisi*, 488, 319-343.
- Kasapoğlu, F. (2020). COVID-19 Salgını Sürecinde Kaygı ile Maneviyat, Psikolojik Sağlamlık ve Belirsizliğe Tahammülsüzlük Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi, *Electronic Turkish Studies*, 15(4), 599-614.
- Kayış, A. (2010). Güvenirlilik Analizi. Ş. Kalaycı (Ed.), *SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri*, 5. Baskı, Ankara: Asil Yayın Dağıtım Ltd. Şti.
- Khan, M. L., & Idris, I. K. (2019). Recognise Misinformation and Verify Before Sharing: A Reasoned Action and Information Literacy Perspective. *Behaviour & Information Technology*, 38(12), 1194-1212.
- Kozikoğlu, I., & Onur, Z. (2019). Predictors of Lifelong Learning: Information Literacy and Academic Self-Efficacy. *Cypriot Journal of Educational Sciences*, 14(4), 492-506.
- Kul, S. (2020). Dijital Okuryazarlık ve Diğer Değişkenlerle İnternet Bağımlılığı İlişkisinin İncelenmesi, *Uluslararası Yönetim Bilişim Sistemleri ve Bilgisayar Bilimleri Dergisi*, 4(1), 28-41.
- Küsbeci, P. (2021). İşletmelerde Yapay Zekâ, Ankara: Gazi Kitabevi.
- Rasyida, A., Rahayu, M. N. M., & Aprodita, N. P. (2022). Intolerance of Uncertainty Among Indonesian Workers During Covid-19 Pandemic. *Journal of Educational, Health and Community Psychology*, 11(1), 136-153.

- Sarıçam, H. (2014). Belirsizliğe Tahammülsüzlüğün Mutluluğa Etkisi, *Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(8), 1-12.
- Sarıçam, H. Erguvan, F. M., Akın, A. ve Akça, M. Ş. (2014). Belirsizliğe Tahammülsüzlük Ölçeği (BTÖ-12) Türkçe Formu: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması, *Route Educational and Social Science Journal*, 1(3), 148-157.
- Sebetci, Ö. (2019). Approach to the Concept of Literacy for Information Systems Used in the Business Areas of and Daily Studies, *Journal of Business Research-Türk*, 11(4), 2691-2697.
- Shaha, M. M., Hassana, R., & Embia, R. (1999). Computer Anxiety: Data Analysis. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 67, 275–286.
- Silik, Y. ve Aydın, F. (2021). Dijital Okuryazarlık ve Teknoloji Okuryazarlığı: Karşılaştırmalı Bir İnceleme, *Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 19(4), 17-34.
- Tang, C. M., & Chaw, L. Y. (2016). Digital Literacy: A Prerequisite For Effective Learning in a Blended Learning Environment? *The Electronic Journal of e-Learning*, 14(1), 54-65.
- Tanovic, E., Gee, D. G., & Joormann, J. (2018). Intolerance of Uncertainty: Neural and Psychophysiological Correlates of the Perception of Uncertainty as Threatening. *Clinical psychology review*, 60, 87-99.
- Urgan, S. (2021). İşyeri mutluluğu ve Transhumanizm. Ş. Sevim, C. Duran ve S. Budak (Ed.), *Örgütlerde bağlılık* (s. 92-107), Konya: Eğitim.
- Uzun, K., Gönültaş, O. ve Akın, M. S. (2020). Ergenlerin Aleksitimi Düzeylerinin Yordayıcıları Olarak Belirsizliğe Tahammülsüzlük ve Akılcı Olmayan İnançlar. *Humanistic Perspective*, 2(2), 191-211.
- Yöyen, E. G. ve Şan, R. (2021), Bilişsel Duygu Düzenleme Stratejileri ve Belirsizliğe Tahammülsüzlüğün Yaş Süreci ile İlişkisi. *Balkan ve Yakın Doğu Sosyal Bilimler Dergisi*, 7, 1-14.

Research Article

Çalışanlardaki Bilişim Sistemleri Okuryazarlığının Belirsizliğe Tahammülsüzlük Etkisine Yönelik Ampirik Bir Araştırma

*An Empirical Research on the Effect of Information Systems Literacy on Employees' Intolerance to
Uncertainty*

Polathan KÜSBECİ Dr. Öğr. Üyesi, Kapadokya Üniversitesi İktisadi, İdari ve Sosyal Bilimler Fakültesi Yönetim Bilişim Sistemleri Bölümü scholar@polathan.com https://orcid.org/0000-0002-4858-3853	Suzan URGAN Dr. Öğr. Üyesi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Bafra İşletme Fakültesi suzan.urgan@omu.edu.tr https://orcid.org/0000-0002-9280-4174
---	--

Extended Summary

Uncertainty is always a present feature of daily life, and some uncertain situations can be annoying for individuals. The extent to which uncertainty is distressing may differ among individuals. Therefore, intolerance of uncertainty emerges as a feature that reflects negative beliefs about uncertainty (Tanovic, Gee, & Joorman, 2018, pp. 87-89). Intolerance of uncertainty is a period in which individuals are prone to give negative cognitive, emotional and behavioral reactions while waiting for the decisions they will make in a way that will affect their lives significantly (Ersoy & Kocaman, 2021, p. 228). Uncertainty is defined as the unpredictability of the outcome of an event, behavior or situation or the unpredictability of the future. Intolerance of uncertainty is pointed as a cognitive and emotional tendency to react negatively to future or uncertain situations and unpredictable events. When the unknown and uncertainty increase by an individual, there is an increase in the anxiety level of the person. In this situation of anxiety, while some individuals can overcome this situation; some cannot cope with it. Intolerance of uncertainty also negatively affects an individual's quality of life (Gucu, Gutuk, & Vural, 2021, p. 141). Intolerance of uncertainty is stated as an emotional, cognitive and behavioral reaction consisting of prejudices accompanied by high threat perception and erroneous assessments (Uzun, Gonultas & Akin, 2020, p. 193). Uncertainty is the situation where the future is not clear. Intolerance of uncertainty is defined as an individual's lack of sufficient knowledge of a situation, and seeing the potential occurrence of future negative events as unacceptable (Kasapoglu, 2020, p. 602). Individuals with a high level of intolerance of uncertainty may see uncertain situations as unacceptable, regardless of the possibility of their occurrence, as well as see them as stressful and depressing, or they may exhibit clinging behavior in uncertain situations (Yoyen & San, 2021, p. 2). Individuals experiencing an uncertain situation may experience feelings such as anxiety, worry, fear, and this situation can affect them negatively. Stress and tension arise with individuals' intolerance of uncertainty, and an individual may perceive this uncertainty situation as a threat. Individuals with a low level of intolerance of uncertainty, on the other hand, evaluate the uncertain situation as less disturbing. This cognitive perspective causes anxiety in the lives of individuals (Bayram, Ozkamali, & Ciftci, 2021, p. 99).

As much as literacy was important in the past, the importance of informatics literacy emerges with the development of technology today, too. The use of information literacy in individuals' daily and business lives brings many advantages (Akbiyik, Taskin, & Capraz, 2016, p. 87). When the studies on information systems literacy are evaluated, the concepts that are closely related to the concept are discussed. In this context; There are information technology literacy studies by (Coklu & Gungor, 2021), digital literacy by (Kul, 2020; Karabacak & Sezgin, 2019; Tang & Chaw, 2016; Fraillan, 2019),

technology literacy by (Aydin & Silik, 2021), information technology literacy by (Ezziane , 2007) and information literacy by (Fraillan, 2019). Information literacy is an indispensable skill due to the rapid development of technology and therefore the progress in electronic information resources. As the use of electronic information resources continues to increase, individuals are expected to develop the necessary information literacy skills. In the rapidly growing information society, information literacy skills are becoming one of the most important skills. Information literacy is much more than computer literacy, but having basic computer skills is an aspect of information literacy skills (Israel & Nsibirwa, 2018, p. 2-3). Information literacy includes a wide range of hardware and software technologies and is stated as the ability to use these technologies effectively and efficiently. In the light of this information, if they are informatics literate, it is expressed as an individual who knows how to use information resources effectively for his/her own benefit in daily and business life (Degerli, 2013, pp. 64-65). It is important in terms of informatics literacy that technology is used in an integrated way in order to provide access by using information effectively, to organize and evaluate it. It can also be defined as the ability to find, distinguish, evaluate and use information to explain a problem or issue. At the most basic level, information literacy and information sharing can be effective in determining information verification behaviors (Khan & Idris, 2019, pp. 1199-1200). In today's society, which is differentiated with the rapid change in information and technology, the characteristics of individuals change and physical strength leaves its place to knowledge and skills. Today, there are various definitions of the concept of information systems literacy. Information literacy is used in the same sense with the concept of information systems literacy, and the ability to constantly update information and skills and follow the information flow emerges as the concept of information systems literacy. In order to gain information literacy, it is necessary to be aware of the need for information and reach and use that information. In this case, the characteristics of individuals with information literacy can be listed as defining their information needs, knowing the ways to access information, using information effectively, benefiting from technological opportunities and having lifelong learning habits (Kozikoglu & Onur, 2019, p. 493). Information literacy overlaps with the concepts of media literacy, internet literacy, computer and digital literacy. Information literacy is expressed as an integrated set of abilities that covers the use of information from the discovery of information to its production and understanding through the value and the creation of new information (Dreisiebner, 2019, pp. 173-174).

The model of the study is the relational survey model and two different variables were used in the study as information systems literacy (independent variable) and intolerance of uncertainty (dependent variable). In the study, it was investigated whether information systems literacy levels differ according to status, gender, education level and income status, and the effect of information systems literacy on intolerance of uncertainty. The population of the study consists of blue and white collar workers throughout Turkey. The number of samples collected via the internet using the simple random sampling method is 402. This sample number is large enough to represent the universe for a 0.05 sampling error with a reliability level of 0.05 (Gurbuz & Sahin, 2014, p. 132). In the study, measurement tools with tested validity and reliability were selected to determine the information systems literacy levels of blue and white collar workers and their level of intolerance of uncertainty.

This study was carried out in order to reveal the effect of information systems literacy on intolerance of uncertainty and the differences of information systems literacy levels according to status, gender, education and income levels, and study hypotheses were formed. According to the first evaluation of the analyzes, the information systems literacy level of white collar workers ($4,190 \pm 0,732$) is higher than that of blue collar workers ($3,485 \pm 1,056$). There was no significant difference between men ($3,996 \pm 0,88$) and women ($3,941 \pm 1,92$) according to their gender status. Information systems literacy levels were listed as graduate ($4,383 \pm 0,658$), undergraduate ($3,890 \pm 0,866$), high school ($3,475 \pm 0,994$) and primary-secondary school ($2,894 \pm 1,05$) according to educational status. Accordingly, it has been determined that as the level of education increases, the level of literacy in information systems also increases. Considering the participants according to their income; It was found that those with an income of 8001 and above ($4,174 \pm 0,698$) and 6001-8000 TL ($3,963 \pm 0,929$) had a higher information systems literacy level than those with an income of 2001-4000 TL ($3,215 \pm 1,090$). The second evaluation in the study was about whether information systems literacy affects intolerance of uncertainty. As a result of the analysis, it was revealed that the information systems literacy level did not have a role in reducing the intolerance of uncertainty ($R^2=0,043$). It has been observed that the effect of 1-unit increase in

information systems literacy level on tolerance of uncertainty is in the direction of 0.15-unit increase. With these results, the 1st, 3rd and 4th hypotheses of the study were accepted, the 2nd and 5th hypotheses were rejected.

Since there is no study that deals with the relationship between information systems literacy and intolerance of uncertainty, studies that deal with similar concepts are evaluated. Shaha et al. (2012) found in a study they conducted that computer anxiety increased in employees with high computer skills and as a result, they developed negative attitudes. It can be said that the information systems literacy does not reduce the intolerance of uncertainty, and it can be said to be united in the same denominator. The main reason for this situation has been evaluated as the rapid change in computer and information systems, increasing the performance expectation according to him, even though the systems are used very well. Likewise, in the study conducted by Donmez-Turan and Kir (2019), the obstacle to adapting to technology was found to be anxiety. Researchers associated this result with the result of Dwiwedi, Rana, Chen, and Williams (2011) and evaluated anxiety as a negative antecedent of technology. Although the acceptance of the technology has been realized, it has been revealed that there is anxiety with the foresight that it will not be easy to use. As a result of their studies, if the perceived benefit is small, the anxiety is small, and if the perceived benefit is moderate, the anxiety is also found to be moderate. It can be stated that parallel results have been achieved with these studies. It was concluded that the skill level related to technology and information systems did not reduce the intolerance of uncertainty, but increased it, albeit at a low level, as in the study.